

Sygn. akt I C 179/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Piotr Królikowski

Protokolant: stażystka Agata Chmielewska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2023 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w P.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w P. na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. kwotę 40.426,23 zł (czterdzieści tysięcy czterysta dwadzieścia sześć złotych 23/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 13 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. zasądza od powodowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w P. kwotę 97,33 zł (dziewięćdziesiąt siedem złotych 33/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów procesu.

sędzia Piotr Królikowski

Sygn. akt: I C 179/22

UZASADNIENIE WYROKU

z 18 stycznia 2024 r. (k. 90)

Pozwem skierowanym do Sądu Okręgowego w Warszawie 12.04.2022 r. (koperta k. 51) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. domagała się zasądzenia na jej rzecz od SGB Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w P. kwoty 128.451,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu (pozew k. 3 – 50).

Powód wskazywał, że zawarł z pozwanym w 1995 r. umowę o współdziałaniu w zakresie realizacji wierzytelności i zobowiązań finansowych, wynikających z wcześniejszej umowy z 1992 r. pomiędzy (...) S.A. w P. (dalej (...) S.A.) a Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. (...) S.A. w ramach umowy o współdziałaniu 30.11.1992 r. zawarł ze Z. S. umowę o spłatę zrestrukturyzowanego długu. (...)S.A. w P. jest następcą prawnym (...) S.A. w P.. Agencja zarzucała, że na skutek niezachowania należytej staranności nie ustanowiono zabezpieczenia spłaty długu w postaci hipoteki na nieruchomości – działania w tym kierunku podjęto dopiero 3 lata po zawarciu umowy. Wniosek o wpis hipoteki został oddalony, bowiem własność nieruchomości została 3.11.1995 r. przeniesiona na rzecz B. M., obecnie S. – żony dłużnika. Pomimo, iż dłużnik uchylał się od spłaty zobowiązań i wyzbył się majątku Bank nie wystąpił z powództwem opartym na art. 527 k.c. Pozostałe zabezpieczenia w postaci poręczenia i weksla in blanco nie doprowadziły do zaspokojenia wierzytelności powoda, jedynie częściowo odzyskał on swoje należności z zajęcia

wynagrodzenia za pracę poręczyciela J. T., który jednak zmarł w 2019 r. Na skutek zaniechania pozwanego nie została zaspokojona wierzytelność powoda co najmniej w zakresie ustanowienia hipoteki na kwotę 40.426,23 zł wraz z odsetkami za okres 3 lat.

Jako podstawę prawną odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wskazano art. 471 k.c. jako niepowiększenie aktywów Agencji rozumianych jako należność z tytułu wymaganego na podstawie umowy współdziałaniu zwrotu udzielonych dopłat do kredytu wraz z odsetkami za opóźnienie – tj. *lucrum cessans*. Wysokość szkody zaś została obliczona jako suma kwoty głównej 39.934,72 zł, skapitalizowanych odsetek – 86.121,36 zł oraz kosztów dochodzenia należności 145,73 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu (odpowieź na pozew k. 62 – 67).

Pozwany zarzucał, że szkoda w postaci utraconych korzyści nie została wykazana do stopnia prawdopodobieństwa graniczącego z pewnością (wyr. SN V CK 426/04). Bank wskazywał także, że nawet w przypadku zabezpieczenia hipotecznego efektywność licytacji jest niska, ponieważ do znacznej ich części nikt nie przystępuje. Ponadto powód prowadził egzekucję w stosunku do dłużników umorzoną postanowieniem z 08.05.2020 r. co oznacza, że wierzytelność nie jest przedawniona, zatem ponowna egzekucja wobec dłużnika oraz żyjących poręczycieli nadal jest możliwa – co oznacza, że nie można stwierdzić istnienia szkody po stronie Agencji. Pozwany zarzucał także, że umowa z 1992 r. w żadnym zapisie nie przewidywała, aby Bank był zobowiązany do kontroli ustanawiania zabezpieczeń wykupionych wierzytelności. Ponadto z żadnego dokumentu nie wynika, aby hipoteka miała być ustanowiona na nieruchomości objętej obecnie KW nr (...) – pozwany był jedynie zobowiązany do podejmowania działań windykacyjnych zmierzających do odzyskania należności Agencji. Pozwany dalej przeczył istnieniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy ewentualną szkodą poniesioną przez powoda a zachowaniem pozwanego. Wg pozwanego brak możliwości prowadzenia egzekucji przeciwko dłużnikowi czy też niemożność przeprowadzenia efektywnej egzekucji nie jest skutkiem niezłożenia wniosku o wpisanie hipoteki do księgi wieczystej.

Dalej pozwany kwestionował wysokość dochodzonego roszczenia – Bank zarzucał, że w przypadku ustanowienia hipoteki istniała możliwość zaspokojenia roszczenia Agencji jedynie do kwoty 40.426,23 zł, stąd żądanie kwoty znacznie przewyższającej tę wysokość jest niezasadne.

Na koniec Bank podniósł zarzut przedawnienia roszczenia – pozwany był zobowiązany do złożenia Agencji wykazu zabezpieczeń hipotecznych do dnia 12 lipca 2013 r., zatem od tej daty Agencja powinna powziąć informację o tym że hipoteka na nieruchomości zapisanej w Księdze wieczystej nr (...) nie została ustanowiona. Wytoczenie powództwa po 9 latach od tego zdarzenia jest w ocenie pozwanego spóźnione.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

Umową nr (...) zawartą 10 lipca 1992 r. pomiędzy (...)S.A. w z siedzibą w P. a Ministrem Rolnictwa i Gospodarki żywnościowej, działającym w imieniu Skarbu Państwa jako dysponent Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa określono współdziałanie Funduszu i Banku w zakresie zasad funkcjonowania i rozdysponowania środków Funduszu na cele restrukturyzacji w oddłużeniu rolnictwa – środki funduszu były przeznaczone na udzielanie za pośrednictwem Banku kredytów, pożyczek i pomocy w spłacie odsetek od udzielonych kredytów ze środków własnych Banku (ust. 1 pkt 1). Bank działając w imieniu i na rzecz Funduszu wykonywał obowiązki i uprawnienia, wynikające z umowy, poprzez zawieranie z bankami lub kredytobiorcami szczególnych umów regulujących zasady wykorzystania środków Funduszu przez te podmioty (ust. 1 pkt 3 umowy). Kredyty wykorzystane na cele produkcyjne i inwestycyjne w gospodarstwie rolnym mogły być wykupywane d bajków kredytujących przez Bank w ramach środków Funduszu. Wykupienie wierzytelności powinno być poprzedzone pozytywną opinią społecznej komisji działającej przy banku kredytującym, zaakceptowaniem przez Bank planu naprawczego kredytobiorcy, wyrażeniem przed kredytobiorcą zgody na warunki restrukturyzacji długu określone przez bank i wystawienie certyfikaty przez bank zbywający

należność – na tej podstawie (...) S.A. wykupywał wierzytelność płacąc za nią kwotę równą lub niższą od jej nominalnej wartości określonej w certyfikacie (ust. I.2, 3 i 4). Bank prowadził obsługę zrestrukturyzowanych długów, kontrolę realizacji planów naprawczych oraz dochodzenie roszczeń, w przypadku niedotrzymania przez dłużnika warunków przyjętych umową – na podstawie odrębnie zawartych umów (...) S.A. mógł zlecić te czynności bankom kredytującym. W przypadku nieprzyjęcia przez bank zbywający wierzytelność obsługi zrestrukturyzowanych długów Bank zastrzegł sobie prawo odmowy wykupu wierzytelności (ust. I.12 umowy). Fundusz upoważnił Bank do udzielania kredytów w ramach przyznanego mu limitu środków. Bank mógł, w drodze umów z innymi bankami, powierzyć im udzielanie kredytów, prowadzenie ich obsługi oraz dochodzenia roszczeń w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków przyjętych umową (ust. II.1 pkt 1). (...) S.A. i banki działające w jego imieniu przekazywały Funduszowi kopię umów kredytowych, umówi o wykupie wierzytelności oraz umów o udzieleniu gwarancji lub poręczeń w terminie 7 dni od otrzymania przez Bank z Funduszu środków na te cele (ust. IV.2 umowy). Bank był odpowiedzialny za prawidłowość wykorzystania środków Funduszu przez banki działające w jego imieniu (ust. IV.5 umowy). W pozostałym zakresie zastosowanie miał regulamin kredytowania obowiązujący w Banku oraz przepisy k.c. (ust. IV.8 umowy). (umowa z 10.07.1992 r. k. 9 – 12).

Bank Spółdzielczy w G. działający w imieniu (...) S.A. zawarł ze Z. S. umowę z 30.11.1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu nr (...). Zrestrukturyzowany dług oprocentowany był wg stałej stopy wynoszącej 5% w stosunku rocznym od kwoty długu pozostałej do zapłaty (ust. 4 pkt 1). Od niespłaconej w terminie raty (rat) długu bank pobierał podwyższone odsetki w dwukrotnej wysokości stopy oprocentowania kredytu refinansowanego, obowiązujące w okresie naliczania tych odsetek (ust. 4 pkt 3). Prawne zabezpieczenie spłaty zrestrukturyzowanego długu zgodnie z umową stanowiły:

- hipoteka,
- 3 poręczycieli i współkredytobiorca,
- weksel in blanco. (ust 6). (umowa z 30.11.1992 r. k. 35 – 36).

Z ww. zabezpieczeń realnie zostały ustanowione tylko dwa – poręczenie 3 osób oraz weksel in blanco wystawiony przez Z. S.. Nie została ustanowiona hipoteka na nieruchomości, wpisana w umowie kredytowej (bezsporne).

Umową cesji z 30.11.1992 r. wierzytelność (...) w G. względem Z. S. z tytułu zawartej z nim umowy o kredyt została przelana na rzecz (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w P. (umowa o cesję wierzytelności k. 38 – 38v, certyfikat k. 37).

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. zawarła następnie 21.04.1995 r. umowę z (...) Bankiem (...) S.A. w P. dotyczącą współdziałania w zakresie realizacji wierzytelności i zobowiązań finansowych wynikających z umowy zawartej 10.07.1992 r. pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Bankiem. Wykonując postanowienia umowy Bank działał w imieniu i na rzecz Agencji (§1 ust. 1 i 2 umowy). Prawa i obowiązki wynikające z umowy Bank mógł cedować na jego ryzyko na inne banki (§1 ust. 3 umowy). W przypadku, gdy dłużnik nie wywiązywał się z warunków umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu lub umowy o kredyt Bank był zobowiązany do wypowiedzenia umowy, które powinno nastąpić niezwłocznie jednak nie później niż w ciągu trzech miesięcy od daty zaprzestania spłaty wymagalnych rat kapitału lub odsetek. W razie wypowiedzenia umowy postanowienie środków w stan wymagalności powinno nastąpić niezwłocznie, nie później jednak niż po upływie 30 dni od dnia wypowiedzenia umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu lub umowy o kredyt (§ 3 umowy). Bank był zobligowany do podjęcia wszelkich możliwych działań, zmierzających do odzyskania wierzytelności Agencji wynikających z umów o spłatę zrestrukturyzowanego długu oraz umów o kredyt. (§4 umowy). Zapisy umowy z 1992 r. traciły moc jedynie w zakresie w jakim zostały odmiennie uregulowane w umowie z 1995 r. (§14 umowy) (umowa z 21.04.1995 r. k. 13 – 20).

Strony zawarły aneks do ww. umowy z 21.04.1995 r. (aneks nr 1 k. 21 – 24) oraz kolejną umowę z 23.07.1998 r. w zakresie realizacji wierzytelności i zobowiązań finansowych wynikających z umowy zawartej 10.07.1992 r. (umowa z 23.07.1998 r. k. 25 – 30) wraz z aneksem nr 1 z 04.02.2003 r. (aneks nr 1 k. 31). Aneksem nr 2 z 02.07.2013 r. zawartym z pozwanym (...) Spółką Akcyjną w P. jako następcą prawnym (...) S.A. w P. strony uzgodniły, że rozwiązują

umowę z 1992 r. z dniem 31.12.2013 r. (§4 ust. 1). Strony zastrzegły także, iż rozwiązanie umowy nie narusza praw Agencji do wystąpienia wobec Banku z roszczeniem o pokrycie strat powstałych w wyniku nieprzestrzegania przez Bank warunków umowy (§4 ust. 3 umowy) (aneks nr 2 k. 32 - 34).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 21.12.2000 r. sygn. akt I Nc 95/00 Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim zasądził na rzecz powoda od pozwanych Z. S., R. P., S. L. i J. T. solidarnie kwotę 90.604,45 zł z ustawowymi odsetkami od 01.07.2000 r. do dnia zapłaty. – wyrokiem z 23 stycznia 2002 r. sygn. I C 35/01 częściowo uchylił nakaz zapłaty w stosunku do R. P., w pozostałym zakresie utrzymując go w mocy. Apelację od tego wyroku oddalono wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 04.09.2002 r. sygn. akt I ACa 250/02 (nakaz zapłaty wraz z wyrokiem sądu I i II instancji – wraz z klauzulą wykonalności k. 40 – 41).

(...) Bank (...) S.A. w P. zwrócił się do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pismem z 16.11.2010 r. sugerując możliwość poszerzenia postępowania egzekucyjnego, poprzez objęcie nią również Z. S.. Bank wskazał, że podczas restrukturyzacji nie ustanowiono hipoteki na nieruchomości dłużnika – zabezpieczenie stanowił weksel in blanco oraz poręczenie cywilne 3 osób. Po wypowiedzeniu umowy (...) w G. jako bank kredytujący wystąpił o ustanowienie hipoteki w KW nr (...) o powierzchni 7,69 ha należącej w 1992 r. do dłużnika, jednakże Sąd odmówił wpisu ponieważ w listopadzie 1995 r. dłużnik sprzedał nieruchomość B. M. – obecne nieruchomości o powierzchni 1,92 ha zapisana w KW nr (...) jest własnością B. S.. Postępowanie egzekucyjne prowadzone w stosunku do Z. S. i R. P. w 2004 r. zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność. Znaczną część zobowiązania spłacił jeden z poręczycieli – J. T. (pismo z 16.11.2010 r. k. 39).

J. T. zmarł 05.03.2019 r., zaś spadek po nim został odrzucony przez spadkobiercę (kopia aktu zgonu oraz oświadczenia o odrzuceniu spadku k. 42 – 45).

Egzekucja prowadzona z wniosku ARMiR w stosunku do Z. S. i R. P. została umorzona na skutek bezskuteczności (wysłuchanie przed umorzeniem postępowania w sprawie Km 918/03 z 01.08.2019 r. k. 46) postanowieniem z 08 maja 2020 r. (bezsporne, wezwanie do zapłaty k. 47-48).

Powód wezwał pozwanego do naprawienia szkody powstałej w skutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy pismem z 02.07.2021 r. (wezwanie k. 47 – 48, wyliczenie żądania k. 49 – 50v). Bank nie spełnił dobrowolnie żądania Agencji.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w szczególności załączonych do pozwu – ich autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron a i sąd nie znalazł podstaw do odmówienia im mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do zasady i w części co do wysokości.

Stan faktyczny w sprawie był niesporny, natomiast strony różniły się w ocenie skutków prawnych poszczególnych faktów ustalonych przez Sąd w toku postępowania. Zatem bezsporne były okoliczności zawarcia umów zgromadzonych w aktach sprawy jak również ich brzmienie, fakt wypowiedzenia umowy kredytu restrukturyzowanego Z. S. i brak ustanowienia hipotecznego wpisanego w treści umowy kredytu jako zabezpieczenie. Niesporne było także, że egzekucja prowadzona przez komornika z wniosku Agencji, roszczeń wynikających z wypowiedzianej umowy i zasądzonych nakazem zapłaty oraz kolejnymi wyrokami sądów powszechnych, została umorzona ze względu na swoją bezskuteczność postanowieniem z 08.05.2020 r.

Powód wywodził swoje żądanie z brzmienia art. 471 k.c., z którego wynika że podstawowym obowiązkiem dłużnika w ramach względnego stosunku prawnego, opartego na swoistej więzi pomiędzy podmiotem zobowiązanym a podmiotem, względem którego jest on zobowiązany, jest obowiązek zachowania się zgodnie z treścią swej powinności – czyli spełnienia świadczenia. Samo naruszenie zobowiązania przez dłużnika nie rodzi jeszcze jego odpowiedzialności

kontraktowej. Konieczne jest bowiem jeszcze to, aby naruszenie było spowodowane okolicznościami, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Okoliczności, za które dłużnik odpowiada, mogą wynikać z ustawy lub być określone przez same strony zgodnie z brzmieniem art. 472 i art. 473 oraz treścią art. 361 § 2 k.c. Ich określenie przez strony przekłada się na zakres odpowiedzialności dłużnika w wypadku naruszenia przez niego zobowiązania. Jeżeli zakres odpowiedzialności dłużnika nie jest zmodyfikowany przez ustawę (por. np. art. 846 k.c.), umowę lub inną czynność prawną, to okolicznością, za którą dłużnik jest odpowiedzialny, jest niezachowanie przez niego należytej staranności (zgodnie z brzmieniem art. 472 k.c.).

Przesłanką odpowiedzialności dłużnika jest wystąpienie szkody po stronie wierzyciela. Pojęcie to na tle art. 471 k.c. obejmuje zarówno szkodę rzeczywistą (*damum emergens*), jak i utracone korzyści (*lucrum cessans*). Pojęcie to konsekwentnie w ramach odpowiedzialności kontraktowej obejmuje utraconą szansę, jeżeli jej powstanie było więcej niż prawdopodobne (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 15.5.2002 r., I ACa 320/02, TPP 2003, Nr 2, s. 103 i n.). Zagadnienie związku przyczynowego nie jest samodzielnie uregulowane na tle art. 471 k.c., w tym zakresie stosuje się przepis art. 361 § 1 k.c. Zatem między zdarzeniem polegającym na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania a szkodą musi istnieć adekwatny związek przyczynowy. Oznacza to, że pomiędzy kolejnymi etapami sekwencji występujących w świecie zewnętrznym zdarzeń (mających charakter niewykonania lub nienależytego zobowiązania), prowadzącymi w konsekwencji do powstania szkody w majątku wierzyciela, musi istnieć związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. (por. J. Jastrzębski, w: A. Brzozowski, J. Jastrzębski, M. Kaliński, E. Skowrońska-Bocian, *Zobowiązania*, s. 237–238, Nb 593). Na istnienie adekwatnego związku przyczynowego nie ma wpływu to, czy szkoda, która została wyrządzona wierzycielowi, była przewidywalna przez dłużnika lub wierzyciela, czy też nie, i jaki jej rozmiar był możliwy do przewidzenia. Nie wpływa na obowiązek jej naprawienia także rozmiar winy dłużnika (wyrok Sądu Najwyższego z 14.1.2016 r., I CSK 104/15). Przy tym art. 471 k.c. wprowadza wrzuszalne domniemanie, w myśl którego do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania doszło na skutek okoliczności, za które dłużnik odpowiada. Oznacza to, że ustawa każe domniemywać, iż przyczyną niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, z którego wynikła szkoda, jest zachowanie się dłużnika lub inna okoliczność, za którą ponosi on w danej sytuacji odpowiedzialność (np. działanie osoby trzeciej, przez którą wykonuje on swoje zobowiązanie) (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18.2.2009 r., I CSK 327/08).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powód wykazał szkodę co do zasady oraz częściowo co do wysokości, zaś pozwany nie obalił skutecznie domniemania zawartego w art. 471 k.c., podobnie chybiony był podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia. Skutecznie pozwany podniósł jedynie częściowo zarzut przeciwko wysokości roszczenia objętego pozwem w sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego konstrukcja stosunku umownego pomiędzy poprzednikami prawnymi stron, wykonywanego następnie przez same strony wskazuje że za ustanowienie zabezpieczeń kredytów restrukturyzowanych w ramach pomocy dla rolników odpowiadał Bank w zakresie własnym oraz w zakresie w jakim posługiwał się przy wykonywaniu tej umowy podmiotami trzecimi – bankami kredytującymi (lub pośredniczącymi).

W umowie z 1992 r. zawarto zapisy wskazujące podział obowiązków i praw pomiędzy stronami tego stosunku prawnego - Bank mógł, w drodze umów z innymi bankami, powierzyć im udzielanie kredytów, prowadzenie ich obsługi oraz dochodzenia roszczeń w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków przyjętych umową (ust. II.1 pkt 1 umowy). (...) S.A. i banki działające w jego imieniu przekazywały Funduszowi kopię umów kredytowych, umów o wykupie wierzytelności oraz umów o udzieleniu gwarancji lub poręczeń w terminie 7 dni od otrzymania przez Bank z Funduszu środków na te cele (ust. IV.2 umowy). Bank był także odpowiedzialny za prawidłowość wykorzystania środków Funduszu przez banki działające w jego imieniu (ust. IV.5 umowy). Powyższe ukształtowanie obowiązków Banku świadczy o tym, że był on – lub podmioty trzecie ale działające z jego imieniem i na jego ryzyko – odpowiedzialny za udzielenie kredytu w tym ustanowienie poręczeń kredytowych i wszelkich zabezpieczeń, obsługę kredytów refinansowanych, a także za dochodzenie roszczeń w przypadku wypowiedzenia umowy i postawienia jej w stan wymagalności. Zasada ta nie została zmieniona w zapisach umowy z 1995 r. które doprecyzowały możliwości zawierania przez Bank ugód oraz przejęcia kredytu przez inny podmiot. Zatem konstrukcja odpowiedzialności pomiędzy stronami (poprzednikami prawnymi stron procesowych) wynikająca z literalnego brzmienia ww. umowy

jest taka, że Agencja powierzyła w całości Bankowi udzielanie, obsługę i dochodzenie roszczeń z tytułu umów zawieranych w ramach Funduszu, za co otrzymywał wynagrodzenie w formie prowizji, zaś Agencja nadzorowała i kontrolowała prawidłowość działań Banku oraz zapewniała finansowanie. Sam zaś fakt, że zabezpieczenie hipoteczne miało być ustanowione wynika wprost z treści umowy kredytowej zawartej ze Z. S. oraz treści certyfikatu (załącznika do umowy cesji) – jego brak obciąża pozwanego Bank i wskazuje na jego zawinienie. Podkreślić wypadnie, iż Bank miał przekazywać umowę Agencji, w związku z czym na podstawie jej treści mogła być ona przeświadczona, że ustanowiono zabezpieczenie w formie hipoteki. Niezależnie od tego jak ukształtowany był dalszy podział obowiązków pomiędzy pozwanym a bankiem kredytującym tj. Bankiem Spółdzielczym w G., zaniechania obciążają pozwanego, jako następcę prawnego (...) S.A. Wierzytelność z tytułu zawartej umowy (...) została scedowana na poprzednika prawnego pozwanego na podstawie umowy cesji wraz z certyfikatem z 30.11.1992 r. i w tej dacie powinien był on dokonać kontroli prawidłowości i prawdziwości oświadczenia zawartego w certyfikacie

Na skutek tego zaniedbania powód poniósł szkodę pozostającą w adekwatnym związku przyczynowym z zaniechaniem pozwanego – na skutek wypowiedzenia umowy kredytowej postawiono całość kredytu w stan wymagalności a następnie sprawa została skierowana do postępowania sądowego, w toku którego roszczenie zostało w całości uwzględnione i zasądzone na rzecz Agencji od Z. S. i dwóch z trzech poręczycieli. Wieloletnia windykacja nie przyniosła zaspokojenia roszczenia powoda – pomimo wyegzekwowania części świadczeń od poręczyciela J. T., ze względu na jego śmierć i odrzucenie spadku przez następców prawnych dalsze postępowanie można było skierować jedynie w stosunku do Z. S. i R. P.. Dłużnik zaś umową z 03.11.1995 r. zbył posiadaną przez siebie nieruchomością rolną na rzecz B. S. – w dacie dokonywania przeniesienia własności nie była jeszcze jego żoną. Ze względu na brak jakiegokolwiek majątku możliwego do wyegzekwowania od dłużników postępowanie ostatecznie umorzono postanowieniem komornika z 08.05.2020 r.

Wykazując fakty wynikające z przedstawionych dokumentów powód wykazał zatem w sposób pewny na gruncie niniejszego postępowania, że brak ustanowienia hipoteki na nieruchomości posiadanej przez powoda w dacie zaciągania kredytu, a która została wpisana do dokumentów jako jego prawne zabezpieczenie, pozbawił Agencję – wobec późniejszej nieskutecznej egzekucji roszczenia – możliwości zaspokojenia jej uzasadnionych żądań. Szkada pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z zaniechaniem Banku, wynikającym z umowy z 10.07.1992 r. Niezasadny był także zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwanego, bowiem wiedzę o tym, że roszczenie powoda nie zostanie zaspokojone a zatem o poniesieniu szkody mógł powziąć najwcześniej w dacie doręczenia mu pisma komornika z 01.08.2019 r. o wysłuchaniu przed umorzeniem postępowania. Powództwo w sprawie wytoczono zaś 13.04.2022 r. czyli przed upływem terminu przedawnienia wynikającego z art. 118 k.c. Podkreślić przy tym wypadnie niekonsekwencję pozwanego, który z jednej strony podnosił zarzut przedawnienia roszczenia, a z drugiej wskazywał na jego przewczesność.

Sąd Okręgowy uwzględnił natomiast częściowo zarzut pozwanego Banku o niewykazaniu szkody co do wysokości przenoszącej kwotę kapitału udzielonego kredytu z uwzględnieniem denominacji wynikającej z ustawy z 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego. Wprawdzie z umów zawartych w 1992 i 1995 r. wynikało że do kredytów udzielanych w ramach Funduszu stosuje się zasady wynikające z regulaminu banku ale dokument taki nie został przedłożony przez powoda do akt sprawy. Sąd zaś nie miał podstaw aby domniemywać istnienie hipoteki przenoszącej wartość kredytu lub regulującej odsetki w sposób odmienny niż to co zawarto wprost w przedłożonych dokumentach. Z treści umowy wynikało jedynie, iż hipotek stanowi zabezpieczenie spłaty długu, nie wskazano w jakiej będzie wysokości. Biorąc pod uwagę treść art. 68 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece hipoteka zabezpiecza wierzytelność do oznaczonej sumy pieniężnej. Skoro powódka nie wykazała, by hipotek miała być ustanowiona w wyższej wysokości niż wartość restrukturyzowanego zadłużenia, a źródła szkody upatruje w nieustanowieniu zabezpieczenia wskazanego w umowie, to wysokość szkody nie może przenosić wysokości hipotek która miała być ustanowiona. Z tego względu Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie w zakresie kwoty 40.426,23 zł (taka kwota pożyczki jest wskazana słownie na umowie).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. zgodnie z żądaniem powoda – od dnia wniesienia pozwu tj. od 13.04.2022 r.

Z powyższych przyczyn rozstrzygnięto jak w sentencji w punkcie 1.

W pozostałym zakresie żądanie jako niewykazane podlegało oddaleniu o czym orzeczono jak w sentencji w punkcie 2.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 108 §1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. biorąc pod uwagę stopień uwzględnienia o oddalenia żądania – powód wygrał postępowanie w 31%, pozwany zaś w 69%. Stosownie do wyniku zatem Sąd rozliczył koszty, na które złożyły się po stronie powodowej opłata od pozwu 6.423 zł (kwit k. 52), koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł zgodnie z §2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. z 24.08.2023 r. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935) oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa uiszczonej na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (tj. z 04.09.2023 r., Dz.U. z 2023 r. poz. 2111), zaś po stronie pozwanej kwota 5.400 zł zgodnie z §2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tj. z 24.08.2023 r. Dz.U. z 2023 r. poz. 1964) oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Zasądzona kwota stanowi różnicę iloczynów poniesionych kosztów z wynikiem sprawy (3737,73 zł – 3670,20).

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji w punkcie 3.

Sędzia Piotr Królikowski